

dat het ons niet weerhoude te komen tot onzen Heere Jezus Christus. De moordenaar is verhoord, gelijk we weten. Toch heeft hij wel degelijk den dood ondergaan, die zeer hard en verschrikkelijk was. Zoo ook moeten wij de geestelijke genade, die ons gegeven is in onzen Heere Jezus Christus en ons alle dagen aangeboden wordt door de prediking des Evangelies, zóó hoog schatten, dat het dient om ons al de angsten en moeilijkheden, verdrietelijkheden, onrust en aanvallen die we zouden kunnen hebben, te doen overwinnen, omdat al onze beproevingen verzacht worden, aangezien wij weten dat dat alles ons ten beste en ter zaligheid zal worden gekeerd door de genade van onzen Heere Jezus Christus.

Dat is het dus wat wij hebben op te merken. En ten slotte, laat ons hieraan verbinden het antwoord van onzen Heere Jezus Christus, wanneer Hij den moordenaar belooft, dat hij met Hem dien dag in het Paradijs zal zijn. Hoewel dus onze Heere Jezus nog niet opgewekt was uit de dooden en zelfs niet volbracht had alles, wat tot onze verlossing en zaligheid vereischt werd, toch spreidt Hij reeds de kracht en de vrucht van Zijn dood en lijden ten toon. Weliswaar is de volbrenging er geweest met Zijn opstanding, maar naardien ze met Zijn dood en lijden verbonden is en wij weten dat, gelijk Hij in de zwakheid Zijns vleesches geleden heeft, Hij alzoo opgewekt is door de kracht Zijns Geestes, en gelijk Hij geleden heeft voor onze zonden opdat wij vrij voor God zouden zijn, Hij ook opgewekt is tot onze rechtvaardigheid — wanneer wij, zeg ik, dat alles weten, laten wij dan met te grooteren moed vrijelijk tot Hem gaan en niet twijfelen, of wij kunnen, wanneer het Hem behagen zal aan ons te denken en ons verborgen te houden onder de schaduwen Zijner vleugelen, Satan en dood en alle ellenden belachen en roemen in onze zwakheid. En hoewel wij naar de wereld armzalige ellendelingen zijn, moeten wij toch niet nalaten ons in God te verblijden, omdat Hij ons door het geloof geeft te smaken de hemelsche glorie en die erfenis, welke ons voor zoo duren prijs verworven is en waarin wij, zoo wij er op hopen, niet kunnen teleurgesteld worden.

Matth. 27:45-54

En van de zesde ure aan werd er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. En omtrent de negende ure riep Jezus met een groote stem: Eli, Eli, lama sabachtani, dat is: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?

En sommigen van die daar stonden, zulks hoorende, zeiden: Deze roept Elias.

En terstond een van hen toeloopende, nam eene spons, en die met edik gevuld hebbende, stak ze op een rietstok, en gaf Hem te drinken.

Doch de anderen zeiden: Houd op, laat ons zien, of Elias komt om Hem te verlossen.

En Jezus wederom met eene groote stem roepende, gaf den geest.

En zie, het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën van boven tot beneden, en de aarde beefde, en de steenrotsen scheurden, en de graven werden geopend, en nadat Hij opgestaan was, stonden vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, weder op¹⁾.

En uit de graven uitgegaan zijnde, kwamen zij in de heilige stad en zijn velen verschenen. En de hoofdman over honderd en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving en de dingen, die geschied waren, werden zeer bevreesd, zeggende: Waarlijk, Deze was Gods Zoon²⁾.

Wij zagen gister, dat de spotternijen en lasteringen van Gods vijanden niet verhinderden, dat de dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus Zijn kracht voortbracht en toonde te midden

¹⁾ Naar de vertaling van Calvijn.

²⁾ Calv. Opera, XLVI, 913—928.

van zulk een verachting en ondankbaarheid der wereld. Want ziet al degenen die naam hadden en waardigheid onder de Joden, zij spotten luide met den Zoon Gods. Maar toch verhindert dat niet, dat Hij ontfermen heeft met den ongelukkigen roover en hem ontvangt in het eeuwige leven. En die persoon behoeft de glorie van Gods Zoon niet te verdonkeren of te verminderen. Als men opmerkt, dat een ongelukkige roover niet te vergelijken was met degenen die aan het hoofd der kerk stonden, die dat priesterlijk geslacht waren hetwelk God had verkoren, die leeraars der Wet waren — er is geen sprake van, wanneer wij over de zaligheid spreken die ons door de vrijmachtige goedheid Gods verworven is, dat wij eenige uitnemendheid in onze personen mogen zoeken. Maar veeleer moeten wij terugkomen op hetgeen de heilige Paulus zegt, dat het een getrouwe leer is, dat Jezus Christus gekomen is om de arme zondaren te redden. Zoo dan, wanneer wij beschouwen zullen de vrucht van den dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus, zullen alle menschen moeten vernederd worden en moet men in hen slechts armoede en schande vinden, opdat God in dien weg over hen uitstorte de schatten Zijner barmhartigheid, op niets lettend om ons te redden, dan voorzoover Hij ziet, dat wij in alle ellenden zijn neergestort. Aangezien dus deze roover een geheel verworpen mensch was en God hem zoo plotseling heeft geroepen, toen onze Heere jegens hem deed gelden Zijn dood en lijden, dewelke Hij leed en doorstond voor heel het menschelijk geslacht, dient dat om ons te meer te bevestigen. Er is dus geen sprake van, dat God Zich hier laat zien als de hand reikend aan degenen die het waardig schenen te zijn en die in zichzelf eenige verdienste bezaten of die voortreffelijk waren of algemeen bij de menschen goed bekend. Maar wanneer Hij uit de diepte der hel arme verdoemde zielen verlost, wanneer Hij Zich barmhartig betoont jegens degenen die volstrekt buitengesloten waren buiten de hope des levens, dan schittert juist daarin Zijn goedheid uit. En dat is het ook, wat aan ons ingang ter zaligheid geven moet; want de hypocrieten, hoewel zij bekennen eenigermate verplichtingen te hebben aan de genade Gods, sluiten toch voor zichzelf de deur toe door hun aanmatiging. Want zij zijn zoo opgeblazen van trots, dat zij zich niet kunnen scharen bij onzen Heere Jezus Christus.

Zoo moet dan dit allereerst voor ons bondig en vast zijn, dat Jezus Christus tot Zich roept de arme zondaren die in zichzelf slechts beschaming hebben, en dat Hij de armen uitgestrekt houdt om hen

aan te nemen. Want als wij dat niet hebben, zullen wij nooit moed kunnen grijpen om tot Hem te gaan. Maar wanneer wij wel overtuigd zijn, dat de zaligheid, welke Hij verworven heeft, aangeboden wordt aan hen die de allerellendigsten zijn, en zij willen bekennen zoodanigen te zijn en zich verootmoedigen en volstrekt beschaamd zijn, zich schuldig stellend (gelijk zij zijn) voor het gericht Gods — zie, zoo zullen wij verzekerd worden, zoo zullen wij een gemakkelijker toegang hebben om deelgenoot te worden van de gerechtigheid, welke ons hier wordt aangeboden en door dewelke wij genade en gunst bij God krijgen.

Nu wordt er bovendien gezegd, dat er duisternis was van de zesde tot de negende ure toe. Ik zeg het zoo in afwijking van onze gewone spreektaal, want wij zouden zeggen van zes uur tot negen uur. Maar de Evangelist volgde de spreekwijze, die toen gebruikelijk was. Want wanneer hij spreekt van de derde ure, wil dat niet zeggen: om drie uur, maar het beteekent het eerste gedeelte van den dag. Wij hebben hierbij in het kort twee dingen op te merken. Het eene is, dat men de uren anders berekende dan wij het tegenwoordig doen, want men begon den dag met zonsopgang en dan tot zonsondergang, en daarin waren twaalf uren, terwijl wij daarentegen een dag hebben van vier en twintig uren, van middernacht tot den volgenden middernacht. De uurwerken moesten dus anders loopen, zoodat de uren in den zomer langer waren dan in den winter, want naarmate de dagen langer of korter waren, waren ook de uren langer of korter. Het andere punt is, dat zij den dag in vieren verdeelden, en dat zij om de drie uur een vierendeel van den dag hadden, en elk deel werd genoemd naar zijn beginuur. Zoo noemden zij heel den tijd vanaf zonsopgang tot het tweede deel van den dag de eerste ure. Het tweede deel, dat liep tot den middag, werd door hen genoemd de derde ure. En de zesde ure begon vanaf den middag en duurde tot drie, vier uren daarna. En het andere deel, dat het laatste was, duurde tot dat de zon onderging en de dag was geëindigd. Daarom wordt door een der Evangelisten gezegd, dat Jezus Christus gekruisigd werd omtrent de derde ure, en hier staat, dat het was omtrent de zesde ure. Onze Evangelist heeft bedoeld, dat er duisternis was vanaf de zesde tot de negende ure toe. Want onze Heere Jezus werd gekruisigd tusschen de derde en de zesde ure, en was omtrent de derde ure door Pilatus veroordeeld. Maar Markus doelt op het einde der derde ure en niet op het begin, wanneer hij den tijd beschrijft,

waarop Jezus werd weggeleid naar Golgotha. Nu was Hij op het kruis tot de negende ure, toen reeds het einde van den dag naderde. En zoo is het 't meest waarschijnlijk, dat onze Heere Jezus niet meer dan drie uren aan het kruis is blijven hangen.

Gedurende dien tijd dan, zoo staat er, was er duisternis over de geheele aarde, nl. het land Juda. Want de verduistering is niet algemeen geweest over heel de wereld. Dat zou feitelijk het wonder, dat God wilde toonen, verdonkerd hebben, omdat men deze verduistering aan de orde der natuur zou hebben toegeschreven. En anderszids zijn er niet veel lieden geweest, die er in dien zin van gesproken hebben dat (de verduistering) ook in andere landen geweest is, en zij die er melding van maken, zijn ook nog terecht verdacht. Maar het was het land van Judea, dat met duisternis overdekt was. En op welk uur? Ongeveer drie uur des namiddags, toen de zon nog niet dicht bij haar legerstede was, zooals men zegt. Maar buiten alle natuurlijke orde om moet de duisternis er zijn, om allen schrik en verbazing in te boezemen.

Nu oordeelen velen, dat het geweest is ten teeken van afschuw, als wilde God de Joden verdagvaarden, opdat zij toch eenig gevoel van die zoo afschuwelijke misdaad, die zij hadden begaan, zouden hebben, en als wilde Hij door dit zichtbaar teeken beduiden, dat zelfs alle schepselen zich verbergen moesten om een zoo schrikkelijker ding, toen Jezus Christus ter dood is overgeleverd. Maar wij moeten opmerken, dat in één opzicht de dood van onzen Heere Jezus Christus voor een verschrikkelijk misdrijf heeft moeten gehouden worden, nl. met het oog op de Joden. En God heeft hun zoo lage ongerechtigheid zeer verfoeid, want zij is boven alle andere uitgegaan. En inderdaad, wanneer wij een moordenaar en wat dies meer zij haten, wat zal het dan zijn, wanneer wij toekomen aan den Zoon Gods, dat de menschen zoo uitzinnig geweest zijn Hem te willen vernietigen Die de fontein des levens is, dat zij zich hebben verheven om de gedachtenis uit te delgen van Hem door Wien wij geschapen zijn en door Wiens kracht wij bestaan! Maar intusschen is het ook zoo, dat de dood van onzen Heere Jezus niet opgehouden heeft een offerande van goede reuke te zijn; want wij moeten altijd daarop terugkomen, dat het de verzoening der wereld geweest is, zooals wij boven verklaard hebben. Voorts, de duisternis kwam, opdat de zon getuigenis zou geven aan de goddelijke en hemelsche Majesteit van onzen Heere Jezus. Hoewel Hij dus voor dat tijdsgericht niet slechts vernederd was voor de menschen en

verachtelijk gemaakt, ja heelemaal vernietigd, zooals Paulus zegt, toch toont de zon, dat zij Hem eere bewijst en ten teeken daarvan blijft zij daar verborgen.

Overmits het dan zoo is, moeten wij weten, dat God, om de goddeloozen te meer niet-te-verontschuldigen te maken, gewild heeft, dat Jezus Christus bij Zijn dood als hoogste Koning van alle schepselen zou bekend gemaakt worden, en dat die overwinning, waarvan Paulus spreekt in Col. 2, reeds begon, als hij zegt, dat Jezus Christus door het kruis heeft getriumfeerd. Weliswaar past hij het daarop toe, dat Hij het handschrift dat tegen ons was, heeft verscheurd en Satan daardoor overwonnen is; maar toch is dat reeds door deze zonsverduistering getoond.

En onderwijl zijn de Joden overtuigd geworden van hun onwetendheid, ja van een booze en krankzinnige onwetendheid, als had men van vlakbij gezien dat Satan hen beheerschte, en dat zij tot onnatuurlijke monsters waren geworden. Dat is het in het kort, wat wij hebben te onthouden, wanneer er sprake is van de duisternis die kwam.

Waar is, dat wij tegenwoordig worden verlicht door den dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus. Want hoe toont ons het Evangelie den weg der zaligheid? Hoe worden wij verlicht om tot God te komen, dan voorzoover ons daar voorgesteld wordt de Zoon van God, met de vrucht en de kracht van Zijn dood? Jezus Christus is dus waarlijk de Zon der gerechtigheid, omdat Hij ons door te sterven leven verworven heeft. Maar de Joden zijn van zulk een weldaad beroofd. En daarin dat de zon verduisterd is, zijn zij overtuigd geworden, dat zij geheel verworpen lieden waren, en dat er geen onderwijzing was die hen kon helpen, noch nuttig zijn ter zaligheid, aangezien zij met hun boosheid hadden trachten uit te blusschen en te vernietigen alles wat hun hoop kon geven. Want deze lag heelemaal in den persoon des Middelaars, Dien zij door hun boosheid en ondankbaarheid hebben trachten te vernietigen. Er was dus wel reden, dat zij meteen ontbloot werden van alle licht der zaligheid, opdat de toorn Gods zich op zichtbare wijze aan hen openbaarde.

Er volgt, dat onze Heere Jezus heeft geroepen, zeggende: *M i j n G o d, M i j n G o d, w a a r o m h e b t G i j M i j v e r l a t e n?* Mattheüs en Markus deelen het woord van onzen Heere Jezus, ontleend aan Psalm 22, in het Arameesch mee. En de woorden zijn niet heelemaal zóó als de tekst van den psalm luidt, door de

Evangelisten weergegeven. Zelfs bij dit woord *Eli*, d.w.z. *Mijn God*, zien wij, dat *Markus* zegt *Eloë*. Maar dat kwam van het taalbederf, zooals wij hierboven hebben opgemerkt. Want de Joden hebben na hun terugkeer uit *Babel* nooit een zuivere en gave taal gehad als tevoren. Toch is deze klacht en weeklage ontleend aan *Psalm 22*, aan het eerste vers. En klaarblijkelijk heeft *God* gewild, dat dit in twee talen werd meegedeeld, om te toonen dat het een zaak van gewicht was, waaraan wij aandacht moeten schenken. En inderdaad, tenzij wij willen verdichten (wat sommige warhoofden doen), dat de *Heere Jezus* heeft gesproken volgens de opinie der menschen en niet naar *Zijn* eigen gevoel en gewaarwording, moeten wij hier wel ontroerd worden en moeten al onze zinnen in vervoering geraken, wanneer *Christus* klaagt door *God Zijn Vader* begeven en verlaten te zijn. Want het is een te lompe en te dwaze zaak, te zeggen dat onze *Heere Jezus* niet door angst en bekommernis in *Zijn* hart getroffen is, maar dat *Hij* eenvoudig gezegd heeft: *Men* meent, dat *Ik* verlaten ben. Dat bewijst wel, dat zij, die zulke glossen zoeken, niet slechts onkundig zijn maar zonder eenigen ernst; en voorts, zij laten het in ieder geval niet, als rekels tegen *God* te lasteren. En het is zeker, dat al degenen die zoo spreken, niet meer religie hebben dan honden en domme beesten, want zij weten niet, hoeveel hun zaligheid aan *Gods Zoon* gekost heeft. En wat erger is, zij spotten er mee, schurken die zij zijn. Wij moeten het dus voor een uitgemaakte zaak houden, dat onze *Heere Jezus*, gebracht in zoo'n uiterste benauwdheid, heeft uitgeroepen met luider stem (zooals degenen die tot op het uiterste gefolterd worden): *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* En inderdaad, wij hebben hierboven gezegd, dat het een koude geschiedenis was met *Zijn* dood, als wij niet zagen op de gehoorzaamheid, die *Hij* aan *God Zijn Vader* bewezen heeft.

Dat is dus de hoofdzaak, waarop wij hebben te letten, wanneer wij verzekerd willen zijn van onze zaligheid, nl. dat, als wij vele zonden en weerspannigheden en ongerechtigheden jegens *God* begaan hebben, alles zal begraven worden, overmits onze *Heere Jezus Christus* door *Zijn* gehoorzaamheid ons heeft gerechtvaardigd en *Gode Zijn Vader* welgevallig heeft gemaakt. Nu, waarin ligt die gehoorzaamheid dan hierin, dat *Jezus Christus*, al was de dood hard en verschrikkelijk voor Hem, toch niet nagelaten heeft *Zich* daaraan te onderwerpen? Want als er geen moeilijkheid was geweest noch tegenspraak, was het geen gehoorzaamheid. Maar voor-

zoover onze *Heere Jezus* van nature een huivering had voor den dood, en desgelijks dat het Hem een vreeselijk ding was *Zich* te bevinden voor den rechterstoel *Gods* als vertegenwoordigend alle arme zondaren (want *Hij* stond daar, wijl *Hij* al onze lasten had te dragen), en *Hij* toch niet nagelaten heeft *Zich* tot zulk een veroordeeling om onzentwil te vernederen, zoo leeren wij in Hem een volmaakte gehoorzaamheid kennen, en hebben daarin wel stof om Hem te verheerlijken, alzoo dat de apostel in den brief aan de *Hebreëen* zegt, dat onze *Heere Jezus* verhoord is uit de vreeze. Maar al zij dit zoo, toch heeft *Hij* moeten verdragen wat zoo hard en zwaar was, omdat het nl. heelemaal inging tegen alle menschelijk gevoel. *God Zijn Vader* heeft Hem dus alzo geoeffend, opdat *Zijn* gehoorzaamheid bekend zou worden. Wij zien dus, dat de apostel nadrukkelijk de bizonderheid vermeldt, dat het moest, dat *Jezus Christus* verbaasd was van vreeze; want zonder dat zouden wij niet weten, wat deze offerande, waardoor wij verzoend zijn, beteekent. En inderdaad toont ook de heilige *Petrus* aan, dat onze *Heere Jezus Christus* niet alleen in *Zijn* lichaam geleden heeft maar ook in *Zijn* ziel, wanneer hij zegt, dat *Hij* tegen de smarten des doods gestreden heeft.

Weliswaar zal de *Schrift* dikwijls zeggen, dat we gekocht zijn door het bloed van *Jezus Christus*, aangezien *Hij* *Zijn* lichaam ter offerande aangeboden heeft. Daarom ook wordt gezegd, dat *Zijn* vleesch ons spijs is en *Zijn* bloed ons geestelijke drank is, maar dat wordt gezegd met het oog op onze grovigheid. Omdat wij grof zijn, brengt de *Heilige Geest* ons bij hetgeen zichtbaar is in den dood van *Jezus Christus*, opdat wij daarin een absoluut zeker onderpand van onze zaligheid mogen hebben. Echter is dat niet om buiten te sluiten, wat ons in al de andere *Schriftuurplaatsen* wordt getoond, en zelfs om te kort te doen aan dit artikel, nl. dat de dood en het lijden van onzen *Heere Jezus Christus* in geen enkel opzicht zou gediend hebben om de zonde der wereld weg te nemen, dan voorzooover *Hij* gehoorzaamd heeft, nl. door *Zich* te vernederen tot in zoo verschrikkelijken dood; en gehoorzaamd heeft, heelemaal niet omdat *Hij* ongevoelig was, maar omdat *Hij*, hoewel *Hij* groote en uiterste angsten had te verdragen, toch onze zaligheid boven elk ander punt heeft laten gaan. Dat is het dus, wat wij bij dit *Schriftwoord* hebben op te merken, nl. dat *Gods Zoon* niet alleen in *Zijn* lichaam een zoo wreeden dood heeft ondergaan, maar dat *Hij* in *Zijn* hart geraakt is, waar *Hij* schrikkelijke aanvallen had te ver-

dragen als had God Hem verlaten. Want inderdaad verdedigde Hij ook onze zaak, en moest Hij gevoelen welke veroordeeling op de arme zondaren lag.

Nu zijn wij door de zonde als 't ware vervreemd van God, en moet Hij Zich aan ons onttrekken, en wij moeten inzien, dat Hij ons als verworpen heeft. Dat is het eigenaardige der zondaren. Jezus Christus is nooit door God Zijn Vader verworpen geweest, dat staat vast; maar desniettemin heeft Hij die pijn, die smarten moeten dragen, en dapper moeten strijden om ze terug te drijven, opdat heden de vrucht der overwinning ons toekome. Alzoo hebben wij te onthouden, dat, wanneer onze Heere Jezus Christus in zulk een uitersten nood gebracht is, als had God Zijn Vader Hem zelf afgesneden van alle hope des levens, dit komt, omdat Hij daar was in onzen persoon, dragende den vloek onzer zonden, welke ons scheidde van God. Want waar ligt ons geluk, tenzij dat wij door de genade Gods worden levend gemaakt, en door Zijn licht worden verlicht? Hij is de fontein van leven en van alle goed, en onze zonden stellen als 't ware een langen afstand tusschen Hem en ons. Dus moest het, dat Jezus Christus dat gevoelde.

Komen we nu bij hetgeen men te berde kan brengen. Is het mogelijk, dat Jezus Christus dergelijke verschrikkingen heeft gehad, aangezien er in Hem slechts algeheele volmaaktheid is? Want het schijnt, dat dit afbreuk doet aan het geloof dat Hij zelf moet bezitten, en aan alles wat wij moeten gelooven van Hem, nl. dat Hij zonder eenige vlek van zonde geweest is. Het antwoord hierop is zeer gemakkelijk. Want toen Hij door Satan is verzocht, moest Hij zeker deze gewaarwording hebben, als stond Hij boven op een toren en was Hij onderworpen aan zulk een zinsbegoocheling naar Zijn menschelijke natuur; dat heeft evenwel in niets Zijn goddelijke mogendheid verminderd. Maar veeleer hebben we hier aanleiding om Zijn goedheid jegens ons groot te maken, aangezien Hij Zich ter wille van onze zaligheid zoo vernederd heeft.

Nu staat er, dat Hij heeft uitgeroepen: *M i j n G o d, w a a r o m h e b t G i j M i j v e r l a t e n?* Allereerst is het zeker, dat Jezus Christus zulk een gewaarwording niet kan hebben voorzoover Hij God is. Heelemaal niet, maar wanneer Hij heeft geleden, heeft Zijn Godheid plaats en ruimte moeten geven aan Zijn dood en lijden, welke Hij moest doorstaan. Daarin ligt dus de kracht van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij Zich voor een tijd als verborgen heeft gehouden, totdat Hij alles volbracht had, wat vereischt was

tot onze verlossing. Maar als wij dit dan op Zijn menschheid toepassen, zoo moeten we toch opmerken, dat deze klacht, dit gevoel en deze vreeze, waarover wij nu spreken, op geen enkele wijze iets ontnemt aan het geloof van onzen Heere Jezus Christus. Want voor zoover Hij mensch was, heeft Hij Zijn geheele vertrouwen in God gehad, gelijk we gezien hebben en gister er genoegzaam over gehandeld werd. Het is dus een echt voorbeeld van een waar, volmaakt en algeheel geloofsvertrouwen geweest. Wel wordt nu gezegd, dat Hij zoo beangst is geweest, dat Hij dacht van God Zijn Vader verlaten te zijn; intusschen is niettemin Zijn geloof altijd volmaakt geweest, en in geen enkele manier neergeworpen of geschokt.

Maar hoe zegt Hij dan: *Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Dat is vanwege Zijn natuurlijke gewaarwording. Ziet dus onzen Heere Jezus Christus, Die naar de zwakheid Zijns vleesches als van God verlaten is, en toch houdt Hij niet op te vertrouwen op Hem. Wij zien dan zoo feitelijk twee deelen in deze woorden, die op het eerste gezicht tegenstrijdig zijn en toch komt het geheel goed overeen. Wanneer Hij zegt: *Mijn God, Mijn God*, en het op die wijze verdubbelt, toont Hij daarin de standvastigheid van Zijn geloof. Hij zegt niet: *Waar is God? Hoe verlaat Hij Mij?* Maar Hij wendt Zich tot Hem. Hij moet dus vast overtuigd zijn, dat Hij altijd gunstigen toegang tot God Zijn Vader zal vinden. Dat is (zeg ik) een zeker en onfeilbaar getuigenis van het geloof van onzen Heere Jezus Christus, wanneer Hij midden in den uitersten nood en angst waarin Hij verkeerde, toch niet nalaat God Zijn Vader te noemen, en dat niet in geveinsdheid, maar omdat Hij verzekerd was, dat Hij Hem, wanneer Hij Hem aanriep, goedgunstig zou vinden. Dat is dan (zeg ik) het geloof van onzen Heere Jezus Christus, dat zich genoegzaam openbaart. Maar intusschen zegt Hij het twee keer, omdat deze strijd moeilijk is; alsof Hij al de verzoeking, die Satan tegen Hem te werk stelde, wilde belachen, en zocht Hij geloofsversterking, opdat Hij altijd volharden mocht met God aan te roepen.

Nu wordt tegelijk gezegd: *W a a r o m h e b t G i j M i j v e r l a t e n?* Voorwaar overeenkomstig hetgeen Hij naar Zijn menschelijke natuur kan vatten. Want Hij moest ingaan in die diepte. Echter niet om daardoor overwonnen te worden, gelijk Petrus zegt, dat het onmogelijk geweest is, dat Hij door de smarten des doods vastgehouden werd, d.w.z. dat Hij er door werd aangegrepen als een

ellendig mensch die heelemaal bezwijkt en overstelpt wordt. Het is onmogelijk geweest, zegt Petrus. En alzoo is de overwinning geweest te midden van den strijd; en dat strekt ons te meer om onzen Heere Jezus Christus te verheerlijken. David had dit voor een gedeelte doorgemaakt, want het staat vast, dat hij te midden van zijn beproevingen, hoe groot zij ook mogen geweest zijn, volhard heeft met God aan te roepen, zelfs op Hem hopende. Maar aangezien hij een zwak mensch was, is zijn geloof dikwijls geschokt, zooals hij ook belijdt. Maar bij onzen Heere Jezus Christus is er een bijzondere omstandigheid geweest (waarover Zondag gehandeld werd), nl. dat Hij al Zijn gemoedsaandoeningen wel gericht heeft gehouden, vanwege de zondeloosheid die in Hem was, en er is geen aangeboren verdorvenheid geweest; zooals het ons soms zal gebeuren, dat onze smarten voortkomen uit een goede reden, zelfs ook onze vreezen en zorgen, maar toch zal er altijd zonde mee vermengd zijn, aangezien de verdorvenheid is in al onze gemoedsaandoeningen. Maar in onzen Heere Jezus is er niets geweest van verwarring of ongeregeltheid. Daaruit volgt dus, dat Hij niet zoo door angst is aangegrepen, of altijd heeft Hij Zijn hoop rechtstreeks op God gevestigd gehad, heeft Hem aangeroeven en is daarin sterk en standvastig gebleven, wel wetend dat Hij Hem uiteindelijk Redder zou zijn.

Verder staat er, dat s o m m i g e n v a n d e g e n e n d i e d a a r b i j s t o n d e n , g e s p o t h e b b e n: Deze roept Elia, laat ons zien of Elia zal komen om Hem te helpen. Men heeft gemeend, dat de gerechtsdienaren, wijl onkundig aan de Wet, zoo zouden hebben gesproken. Maar dat is een al te dwaze misvatting, want zij wisten van Elia niets af. Er is dus geen twijfel aan, of deze lastering is uitgesproken door de priesters, die in de Wet geoefend waren. En hebben zij zich vergist in hetgeen Jezus zeide? Heelemaal niet, want de profeet, dien men Elia noemde, heette zóó niet. De naam had hen dus niet in de war gebracht, want er was niets in, dat onzekerheid meebracht, aangezien het woord Elia heel anders wordt uitgesproken, en het woord Eli, d.w.z. Mijn God, zoo gewoon was als iets; daaruit kon geen enkele dubbelzinnigheid voortkomen. Het is dus stellige boosheid en onbeschaamdheid geweest, dat dit aan onzen Heere Jezus Christus verweten is: Hij roept Elia.

En als wij dit vreemd vinden, gawe God, dat er tegenwoordig niet dergelijke voorbeelden waren. Want men zal tegenwoordig de papisten zien, die met hun lasteringen verdraaien en bederven wat wij

onderwijzen, d.w.z. wat ontleend is aan de zuivere waarheid Gods, en willens en wetens lasteren zij, om onze leer bij veel arme onkundige lieden en bij zulken die niet hooren wat wij alle dagen prediken, hatelijk te maken. Zij bederven dus valschelijk, wat wij zeggen en maken er juist het omgekeerde van, om aan hun leugen een schijn te geven én de arme onkundigen erbij te houden. Ziet, hoe de vijanden Gods, bezeten door Satan, met ontwijfelbare kwaadwilligheid het woord van onzen Heere Jezus Christus verdraaid hebben, en bij de papisten ziet men tegenwoordig desgelijks.

En niet slechts laat zich dat bij het pausdom opmerken, maar ook onder ons zijn er schurken die zullen zeggen, dat wij willen diets maken dat Jezus Christus tot wanhoop vervallen is, als wij zeggen dat Hij de angsten des doods doorstaan heeft, dat Hij als in de diepte is neergestort, aangezien Hij daar was in onzen naam en Hij den last onzer zonden droeg. Maar dat heeft in niets afbreuk gedaan aan de standvastigheid van Zijn geloof, als zou dit niet altijd gaaf gebleven zijn. En dat tuig, dat nog wel belijdenis doet van het Evangelie, houdt toch maar niet op willens en wetens te lasteren; daarin toonen zij, dat zij nog slechter zijn dan degenen over wie hier gesproken wordt. Wanneer wij dan zien, dat de duivel tegenwoordig de tongen zijner trawanten scherpt en een ieder met zoo brutale onbeschaamdheid zijn venijn gaat uitbraken tegen de zuiverheid der leer, zoo laat ons het niet vreemd vinden, waar onze Heere Jezus zoo belasterd is; maar laat ons geduldig deze lasteringen dragen, God biddend (zooals in Psalm 12 staat), dat Hij uitrukke deze booze tongen die vol zijn van boosheid en vervloeking en slechts bedoelen Zijn Naam te lasteren en de waarheid te verdonkeren.

Bovendien deelt de Evangelist mee, dat d a a r e e n v a t w a s v o l v a n e d i k (die nl. zooals wij boven gezien hebben, met gal gemengd was) en dat men een riet heeft genomen of wel (zooals Johannes zegt) een hysopstengel om een langeren arm te hebben, en dat zij op het uiteinde een spons gedaan hebben om die aan den mond van onzen Heere Jezus Christus te brengen. Johannes spreekt hier het nauwkeurigst, want hij zegt, dat Jezus Christus, wetend dat alles volbracht was, gezegd heeft dat Hij dorst had en dat Hij dadelijk daaroverheen heeft gezegd: H e t i s g e d a a n , a l l e s i s v o l b r a c h t. Ziet dan, wat wij hier hebben op te merken, wanneer deze drank aan Gods Zoon gegeven is, nl. dat Hij niet gevraagd heeft te drinken wijl Hij dorst had, want Hij had dit geweigerd, zooals wij boven gezien hebben. En

waarom? Omdat deze drank gegeven werd om het leven te verkorten. Nu heeft onze Heere Jezus Christus in alles en overal in rustige lijdzaamheid het uur van God Zijn Vader willen afwachten. Daarom heeft Hij Zijn dood niet willen verhaasten, maar heeft Zich rustig en gehoorzaam betoond, totdat alles was vervuld. al heeft Hij nog niet den geest gegeven en is niet opgestaan. Want Hij wil zeggen, dat Hij tot die ure een volkomen gehoorzaamheid bewezen had, zóó dat niets Hem verhinderde, om nu Zijn ziel over te geven aan God Zijn Vader. Zoo moeten wij dus dit woord verstaan, nl. dat Jezus Christus uitgesproken heeft, dat er niets meer ontbrak aan onze verlossing, behalve het gaan uit de wereld, wat Hij gereed en bereid was te doen, en het overgeven van Zijn ziel aan God. Waar Hij dus zag, dat Hij Zich van heel Zijn Middelaarswerk gekweten had, en alles had gedaan wat vereischt was om Gods toorn jegens ons te stillen, en dat de genoegdoening onzer zonden was volbracht, heeft Hij dezen drank willen vragen.

Nu hebben wij hier een zeer opmerkelijke en uitnemende uitdrukking, wanneer gezegd wordt, dat alles v o l b r a c h t is. Want het is zeker, dat de Heere Jezus niet spreekt over een kleine alle-daagsche zaak. Maar Hij bedoelt, dat wij in Zijn dood alles bezitten, wat wij moeten zoeken om toegang te hebben tot God en om genade van Hem te verkrijgen. Niet, dat Zijn opstanding daardoor uitgesloten wordt, maar het is zooveel alsof Hij wilde zeggen, dat Hij Zijn taak getrouw heeft volbracht, en dat Hij niet gekomen is om gedeeltelijk Zaligmaker te zijn, maar dat Hij tot het laatste punt toe de opdracht uitgevoerd heeft, die Hem toevertrouwd was, en dat Hij in niets te kort geschoten is ten opzichte van den wil van God Zijn Vader.

Aangezien het dan zoo is, ontvangen wij de onderwijzing, dat wij volkomen ons vertrouwen moeten stellen op onzen Heere Jezus Christus, wetend dat al de deelen onzer zaligheid volbracht zijn in hetgeen Hij heeft gedaan en voor ons verdragen. Daarom ook wordt Zijn dood genoemd een eeuwige offerande, waardoor de geloovigen en Gods verkorenen geheiligd worden. Willen wij dus zekerheid hebben, dat God onze Vader is? Willen wij vrijheid hebben Hem aan te roepen? Willen wij rust hebben in onze consciëntien? Willen wij volkomen verzekerd zijn, dat wij gehouden worden voor rechtvaardigen om Gode welgevallig te zijn? Blijven wij dan in Jezus Christus en zwerven wij niet her- en derwaarts, en weten wij, dat het dáár is, waar alle onze volmaaktheid ligt. Zij dus, die andere hulp wil-

len en die naar alle kanten zoeken om aan te vullen wat zou kunnen ontbreken aan den dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus, verloochenen heelemaal de kracht van hetgeen wij nu bespreken. Kortom, zij vertreden het bloed van Jezus Christus, want zij oonteren het. En wat is er nu in heel het pausdom dan één verloochening van den dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus? Want overmits zij goede werken denken te doen, omdat zij ze verdiensten noemen waardoor zij genade bij God meenen te verwerven, verloochenen zij zeker, wat door onzen Heere Jezus Christus uitgesproken is: A l l e s i s v o l b r a c h t. En dat het zoo is — waarheen gaan zij, dan naar hun eigen dwaze devoties, wanneer zij denken genade bij God te verkrijgen en vergeving hunner zonden willen ontvangen? Want ieder zal zóó zijn eigen malligheid op zijn rekening zetten, dat al de devotie's die men onder het pausdom opnoemt, evenzoovele lasteringen zijn om te niet te doen, wat uitgesproken is toen onze Heere Jezus heeft gezegd: Alles is volbracht. Wat is dus noodig? Dat wij weten dat er geen druppel deugd of verdienste in ons is, tenzij wij ons wenden tot die fontein waarin al de volheid is.

Zoo moet dus ons geloof zich bepalen bij onzen Heere Jezus Christus. En voorts, weten wij het bovenal, dat, wanneer Hij Zich ter offerande heeft aangeboden, het geweest is om ons voor altijd vrij te spreken en om ons tot in eeuwigheid te heiligen, zooals de Schrift zegt. Daarom moeten wij geen ander offer hebben dan dat. Weliswaar wordt in het pausdom die duivelsche verfoeilijkheid der mis dagelijksch offer genoemd, en zeggen zij dat Jezus Christus Zich wel eenmaal ten offer aangeboden heeft om voor ons de vergeving onzer zonden te verwerven, maar dat Hij nog dagelijks moet offerd worden. Maar dat is een zeer klaarblijkelijke Godslastering, omdat zij zich de taak aanmatigen, welke aan onzen Heere Jezus Christus is gegeven, toen Hij verordineerd is tot Priester in eeuwigheid, zelfs met den eed dien God zweert, dat dit tot in eeuwigheid moet zijn. Wanneer dus de sterfelijke menschen zich er mee bemoeien om nog Jezus Christus aan God aan te bieden en te offeren, berooven zij Hem dan niet van de eere die Hij Zichzelf voorbehoudt en die aan geen schepsel mag toegebracht worden? Naardien het alzoo is, zien wij, hoe deze arme blinden, terwijl zij meenen verzoening met God te bewerken, Zijn toorn en Zijn wraak inroepen, omdat zij den dood en het lijden van onzen Heere Jezus Christus verloochenen. Temeer moeten wij dan daarom de genade Gods

grootmaken, dat Hij ons uit zulk een afgrond getrokken heeft, dat, toen wij dachten bij Hem te komen, het slechts geweest is om Hem openlijk te hoonen. Want men berooft zichzelf van Hem en van de vrucht Zijns doods en lijdens, wanneer men een ander offer zoekt dan wat in Zijn persoon geofferd is. Dat is het dus, wat wij hebben te onthouden.

Nog staat er, dat Hij wederom met groote stem geroepen heeft en den geest heeft gegeven, en deze roep is geweest: **I k b e v e e l M i j n z i e l** of Mijn Geest in Uwe handen. Daarin zien wij, hoe onze Heere Jezus Christus zóó gestreden heeft tegen de smarten des doods, dat Hij van toen af er overwinnaar over geweest is en Zijn triumpfen kon vieren, als overwonnen hebbende wat het allermoeilijkst was. En dat behoort aan ons, d.w.z. wij moeten het aanwenden te onzen nutte. Want wij zijn verzekerd, dat de Zoon Gods niet alleen voor ons gestreden heeft, maar dat de overwinning die Hij voor ons heeft verworven, ons toekomt, en dat wij heden in geen enkel opzicht voor den dood moeten vreezen, wetend dat de vloek Gods, welke voor ons verschrikkelijk was, teniet is gedaan en dat de dood, inplaats dat hij ons kan kwetsen met een doodelijke wonde, ons dient tot medicijn om ons doorgang te geven tot het leven.

Gelijk Hij nu tevoren naar het voorbeeld van David zeide: **Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten**, zoo neemt Hij nu het gebed, door David gedaan in Psalm 31, over: **I k b e v e e l U M i j n g e e s t**. Weliswaar zei David dat te midden van gevaren, alsof hij zeggen wilde: Heere, neem Mij onder Uw bescherming, want mijn ziel is als tusschen mijn handen, zij is daar als verbijsterd; want ik zie mij blootgesteld aan alle gevaren, mijn leven hangt als aan een draad; niets rest dus dan dat Gij mij onder Uwe hoede neemt. Ziet, hoe David met deze bede God stelt tot zijn Beschermmer. Maar intusschen heeft hij niet nagelaten in den dood zelf God aan te roepen en zich altijd te verzekeren, dat God de Verlosser is voor Zijne uitverkorenen, niet alleen wat betreft het verdedigen en beschermen van hen in deze wereld, maar ook wanneer Hij hen tot Zich neemt. Want dat is de voornaamste wacht welke God over ons houdt, dat wij, genomen uit deze wereld, geborgen worden onder Zijne vleugelen om Zijn nabijheid te genieten, gelijk Paulus daarvan spreekt in 2 Corinthen.

Ook verklaart onze Heere Jezus, wanneer Hij deze bede uitspreekt, dat Hij in vrede sterft, na overwonnen te hebben in al den strijd

dien Hij om onzentwil had te verduren, en dat Hij in onzen naam en tot ons nut en zaligheid reeds Zijn triumpfen behaald heeft. Tevens verklaart Hij in dezen zelfden weg, dat God Zijn Behouder is en dat Hij als een goede bewaarplaats Zijn ziel zal bewaren. Want dit houdt deze bede in, welke Hij Hem gedaan heeft, wanneer Hij zegt: **Mijn God, Gij zult Waker zijn over Mijn ziel, ook nog na den dood.**

Wanneer onze Heere Jezus zoo spreekt, is dat zooveel als verzekerde Hij ons allen, dat wij niet kunnen feilen, wanneer wij ons aan onzen God toevertrouwen, naardien Hij Zich verwaardigt goed de wacht over ons te houden om ons te beschermen en dat wij nooit zullen omkomen, alzoo onder Zijn hand zijnde. Tevens hebben wij nu op te merken, dat Jezus Christus, zeggend: **Mijn God, Ik beveel U Mijn geest, Zich dit voorrecht heeft verworven dat Hem toegekend wordt door den heiligen Stephanus in Hand. 7, nl. dat Hij gesteld is tot Waker over al onze zielen.** Want hoe spreekt Stephanus bij zijn sterven? Heere Jezus, ik beveel U mijnen geest. Zoo toont dus Stephanus de vrucht aan van deze bede welke gedaan is door Jezus Christus, nl. dat wij ons nu kunnen wenden tot Hem, en het verplicht zijn te doen, verklarend dat, naardien Hij ons door God Zijn Vader tot Herder gegeven is, wij niet twijfelen mogen rustig te zijn zoowel in het leven als in het sterven, wetend dat alles ons ten beste zal zijn en ons in voordeel zal worden omgezet, zooals Paulus zegt, dat Hij, nu hij Jezus Christus heeft, overal winst zal vinden, dat hij geen zorg meer heeft noch voor het leven noch voor den dood, want alles zal hem nuttig zijn.

Laten wij dan alzoo nu leeren, wanneer wij omringd worden door den dood, dat Jezus Christus den prikkel gebroken heeft, die ons doodelijk tot in het hart zou kunnen steken, en dat de dood ons niet meer zal kunnen schaden, en dat, wanneer onze Heere Jezus Zijn ziel aan God Zijn Vader gegeven heeft, dit niet slechts geweest is om persoonlijk te worden bewaard, maar om dit voorrecht te verwerven, dat tevens onze zielen uit kracht van deze bede bewaard mogen worden, nl. wanneer wij onze toevlucht zullen hebben bij Hem als Dengene, onder Wiens bescherming wij niet kunnen omkomen, gelijk Hij het uitspreekt. Ziet zoo nog eens de overwinning waarvan we melding hebben gemaakt, dewelke ons reeds voordeel brengt. Want onze Heere Jezus toont, hoe kostbaar Zijn dood is, wanneer Hij zoo vrijelijk tot God Zijn Vader gaat om ons daarheen te leiden en ons daarheen den weg te wijzen. Maar de hoofdzaak

is, dat wij weten, dat ons de vrucht daarvan toekomt, aangezien Hij het handschrift dat tegen ons was verscheurd heeft, dat Hij ons zoozeer volkomen voldoening voor onze zonden heeft verworven dat wij ons voor God Zijn Vader kunnen stellen, zoodat zelfs de dood niet meer strekt om ons kwaad te doen noch eenige schade. En hoewel wij nog vele dingen in ons waarnemen, die ons verbijsteren moeten, hoewel wij onze armoede en ellende voelen, moeten wij toch niet nalaten ons te beroemen in Hem, Die Zich zoo voor ons vernederd heeft, om ons met Zich te verhoogen.

En inderdaad, hoewel er van de zijde der menschen slechts enkel schande is geweest, zoolang Jezus Christus daar hing aan het kruis, toch heeft God reeds gewild, dat Hij toen door den mond van Pilatus Koning verklaard werd. En zoo moeten wij, hoewel het Koninkrijk van onzen Heere Jezus Christus bij de wereld geminacht wordt, toch niet nalaten het te houden als grondslag van al onzen roem, en weten dat, al worden wij onder Zijn geleide gesmaad, wij niettemin stof hebben om ons te verblijden. Want onze toestand zal altijd welgelukzalig zijn, omdat al de ellenden, beproevingen en smaadheden die wij verduren, voor God eerbaarder en kostbaarder zullen zijn dan al de scepters, al de praal en eerbewijzen, waaraan de menschen zijn overgegeven.

Zoo moeten wij dus komen tot onzen Heere Jezus Christus, en ons zoo houden aan Hem, dat wij verstaan wat de rijkdommen waard zijn die Hij ons aanbrengt; en bovenal, wanneer Hij ons leidt door Zijn Evangelie, laat ons dan al het gemak en gerief van deze wereld verwerpen, ja zelfs verfoeien, wanneer zij ons van den goeden weg zouden afkeeren. Kortom, dat onze Heere Jezus de eere verkrijge die Hij verdient en dat wij onzerzijds ook niet zijn als riet, dat met alle winden heen en weder bewogen wordt, maar, gefundeerd in Hem, God aanroepen, en dat in het leven en in den dood de overwinning ons gegeven is krachtens die waarin Hij reeds getriumfeerd heeft. En laten wij, terwijl wij nog hier beneden zijn, Hem die eere geven, nl. dat wij weten, dat het Hem toekomt ons te beschermen. En Hij zal het doen, wanneer wij waarlijk onze toevlucht bij Hem hebben; Hij zal het doen, zeg ik, niet op een gewone manier maar wonderbaarlijk. Want wanneer wij in de diepste diepte van den dood zullen neergestort zijn, is het Zijn werk ons er uit te trekken en ons te voeren in de hemelsche erfenis, dewelke ons voor zoo duren prijs verworven is.

Matth. 27:55-60

En aldaar waren vele vrouwen van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galilea om Hem te dienen; onder dewelke was Maria Magdalena, en Maria, de moeder van Jacobus en Joses, en de moeder der zonen van Zebedeüs.

En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathea, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was; deze kwam tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, dat hem het lichaam gegeven zou worden.

En Jozef het lichaam nemende, wond hetzelve in een zuiver fijn lijnwaad, en legde het in zijn nieuw graf, hetwelk hij in eene steenrots uitgehouwen had; en eenen grooten steen tegen de deur des grafsgewenteld hebbende, ging hij weg¹⁾.

Wij hebben hierboven gezien, hoe onze Heere Jezus Christus de vrucht en de kracht Zijns doods betoond heeft aan dien armen roover, die heelemaal wel een verdoemde en verloren ziel scheen te zijn. Indien nu al degenen, die tevoren in het Evangelie onderwezen waren en er eenigen smaak in gehad hadden, zich hadden verwijderd bij het zien sterven van Gods Zoon, zou het lijken, dat de prediking des Evangelies ijdel en onnut was geweest. Voorts weten we ook, dat de apostelen verkoren waren tot dezen dienst, dat zij als 't ware de eerstelingen der Kerk zouden zijn. Men zou dus hebben kunnen denken, dat het een nutteloos ding was geweest met die verkiezing en dat zij tot zulk een ambt en staat waren verkoren. Daarom wordt ons hier meegedeeld, dat, hoewel de apostelen gevluht waren en daarin getoond hadden een lage lafheid, en Petrus zelfs onzen Heere

¹⁾ Calv. Opera, XLVI, 927—942.